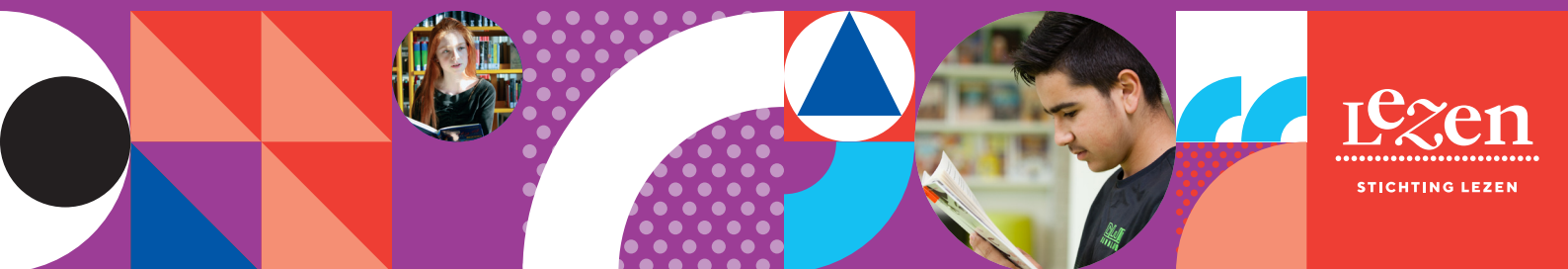

ONDERZOEKSPUBLICATIE

Mediatheken in het voortgezet onderwijs

Stand van zaken 2023

Lezen
STICHTING LEZEN

Marleen Kieft & Vera van Rossum

Colofon

Stichting Lezen
Nieuwe Prinsengracht 89
1018 VR Amsterdam
020 – 623 05 66
www.lezen.nl
info@lezen.nl

Auteurs

Marleen Kieft (MK Onderzoek + Advies; interviews en verkorte geïntegreerde rapportage)
Vera van Rossum (DUO Onderwijsonderzoek & Advies; enquêteonderzoek)

Met dank aan

- Alle experts, mediathecarissen en schoolleiders die de enquête invulden en/of meewerkten aan een interview;
- het projectteam Mediatheken vo, bestaande uit: Niels Bakker (onderzoeksspecialist Stichting Lezen, coördinator van dit onderzoek), Marleen Wijnen (projectleider a.i. Stichting Lezen, coördinator van dit onderzoek), Caroline Heijer (domeinspecialist praktijkonderwijs, vmbo en mbo Stichting Lezen), Daan Beeke (domeinspecialist voortgezet onderwijs Stichting Lezen), Iris van der Heijden (adviseur digitale geletterdheid jeugd, KB, nationale bibliotheek), Mirjam Klaren (adviseur onderzoek en kennisdeling, KB, nationale bibliotheek) en Karin Solé (voorzitter Beroepsvereniging Mediathecarissen Onderwijs).

Dit onderzoek is tot stand gekomen met een bijdrage vanuit het leesbevorderingsprogramma de Bibliotheek *op school* (Stichting Lezen/KB, nationale bibliotheek).

Vormgeving cover

Judith Schoffelen en Erik olde Hanhof, Amsterdam.

Citeren als:

Kieft, M., & Rossum, V. van (2024). *Mediatheken in het voortgezet onderwijs. Stand van zaken 2023*. Stichting Lezen.

Samenvatting

Volwaardige mediatheken met een goed opgeleide mediathecaris worden steeds zeldzamer in het Nederlandse voortgezet onderwijs. Het aantal mediatheken neemt af, de beroepsgroep vergrijsst en de opleiding voor onderwijsmediathecaris bestaat niet meer. Reden voor Stichting Lezen, de Beroepsvereniging van Mediathecarissen in het Onderwijs (BMO) en KB, nationale bibliotheek om het initiatief te nemen voor een uitgebreid onderzoek naar de stand van zaken rond mediatheken in het onderwijs. De centrale onderzoeksvraag luidt: *hoe is het gesteld met de kwaliteit van het mediatheekwerk in het voortgezet onderwijs?* Deze vraag is beantwoord met een combinatie van vragenlijstonderzoek en interviews met experts, schoolleiders en mediathecarissen. Deze Stichting Lezen-publicatie doet verslag van dit onderzoek en is een verkorte versie van het uitgebreide onderzoeksverslag, dat eveneens is te vinden op de website van Stichting Lezen.

De mediathecarissen en de schoolleiders zijn gemiddeld genomen tevreden over de mediatheek op hun schoollocatie. De boekencollectie voldoet, ze hebben meestal een eigen ruimte op een centrale plek en zijn vijf dagen per week geopend en bemenst. Als het om de kwaliteit van de mediatheek gaat, zijn er echter ook enkele aandachtspunten: dikwijls is er geen beleidsplan aanwezig voor de mediatheek en monitoring en evaluatie zijn niet vanzelfsprekend. Een ander verbeterpunt is volgens de mediathecarissen de inzet en de aanwezigheid van informatieve boeken op school.

De beroepsgroep van mediathecarissen heeft niet alleen te kampen met vergrijzing, maar worstelt ook met opleiding en deskundigheidsbevordering. Een kwart van de mediathecarissen heeft geen enkele opleiding of cursus gevolgd die te maken heeft met hun functie in de mediatheek. Maar het is zeker niet alleen maar kommer en kwel. De interviews lieten zien dat mediathecarissen binnen hun school op velerlei wijze een rol van betekenis kunnen spelen op het gebied van leesbevordering en digitale geletterdheid. Voorwaarde daarvoor is wel dat de schoolleider positief staat tegenover de mediatheek, dat een mediathecaris de tijd en de ruimte heeft om de klassen in te gaan, contacten te leggen met docenten of sectievergaderingen bij te wonen.

De meeste mediathecarissen uit dit onderzoek zijn actief bezig met leesbevordering op hun schoollocatie, degenen die werken op een vmbo-locatie zelfs allemaal. Veel schoolleiders vinden zelfs dat de mediatheek een nog belangrijkere rol zou mogen spelen op het gebied van leesbevordering. Dat staat in schril contrast met de inzet op het gebied van digitale geletterdheid: op slechts een kwart van de scholen met een mediatheek zijn de mediatheek en mediathecaris actief bezig met het organiseren van activiteiten rond bijvoorbeeld mediawijsheid en praktische ICT-vaardigheden. Veel schoolleiders en mediathecarissen beschouwen digitale geletterdheid als een thema voor vaklessen en vakdocenten, niet als een thema voor de mediatheek.

Ruim de helft van de schoolleiders en mediathecarissen uit dit onderzoek werkt op een of andere wijze samen met de openbare bibliotheek. Degenen die dat niet doen, verwijzen vooral naar de eigen collectie en de eigen expertise, die ze toereikend vinden. Uit de interviews blijkt dat een mediathecaris een belangrijke schakelfunctie kan vervullen bij het tot stand brengen van een vlotte samenwerking tussen school en bibliotheek.

